

Η ΦΟΝΙΣΣΑ.

ΥΠΟ

Δ. Ν. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ.

— Πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος δὲν σοὶ ἔγραψα· καὶ εἰξεύρεις διατῇ;

Ἄν σοὶ ἔγραψα, διότι αἶφνης, ἐν μιᾷ στιγμῇ ἰδιοτρόπου λογι-
σμοῦ, ἀπεφάσισα ἐκδρομὴν κυνηγετικὴν πολυήμερον, καθ' ἣν ἐπε-
θύμησα νὰ τρέξω μόνος, μόνος ὡς τρέχει ὁ ἄνεμος, ὁ συνοικίζων
διὰ τῆς πνοῆς του τὰς ἐρήμους, τὰ δάση. . . . Κάλλιον ὅμως ἡ
ἐκδρομὴ ἐγένετο μετὰ τινος φίλου μου, καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς θέλω
σοὶ ἐκθέσει ἐνταῦθα.

— Ἀλλὰ τί λοιπὸν ἔχεις, καλέ μου φίλε; πόθεν σοὶ ἡ τόση
μελαγχολία, ἡ τόση θλίψις ἀπὸ τινος, ἐνῶ εὐρίσκεσαι ἐν μέσῳ κοι-
νωνίας ἀνθρώπων τελосπάντων φίλων, εἰς τὰς φιλοστόργους ἀγκά-
λας τῶν γονέων σου, καὶ . . . καὶ ἐντούτοις βαρυθυμεῖς,
ἀνιάσαι; — Ταλαίπωρος καρδία! πιστεύεις, πρὸς στιγμὴν βέβαια,
ὅτι ἡ πρόνοια ἐγκατέλειπε τὸν ἄνθρωπον, διότι οἱ εὐγενεῖς πόθοι
σου δὲν ἐκπληροῦνται, ἀλλὰ συντρίβονται, ὥσπερ φιάλια μεθ' ὀρμῆς
ρίπτόμενα κατὰ βράχου, διότι ἡ ἀφύπνησις διασκεδάζει τὰ ἡδύτερα
τῶν ὀνείρων μας εἰς πέλαγος διαφθορᾶς.

« Περὶλυπος ἡ ψυχὴ μου μέχρι θανάτου καθίσταται, — γράφεις εἰς
τὴν ἀνὰ χεῖράς μου ἐπιστολήν σου, — διότι βλέπω τὰς ρυτίδας τοῦ
προσώπου μου νὰ σχηματίζουν αὐλακας, ἐφ' ὧν διέρχονται τοῦ
βίου τούτου αἱ μέριμναι, καὶ ἐπεκάθησαν τῆς ἡλικίας μου τὰ ἔτη,
τὰ ὁποῖα ἀνεπαισθήτως διέτρεξα, χωρὶς τὸ γένος μου νὰ τρέξῃ πρὸς
τὰς ἐλπίδας, τοὺς πόθους, τὸν προορισμὸν τοῦ τέλους· ἀλλὰ
μαραίνεται, κύπτει, καταβάλλεται, ὥσπερ στάχυς τοῦ ἀγροῦ, τοῦ
ὁποίου ὁ σπόρος ἐρριμένος εἰς γῆν εὐφορον καὶ κλίμα ζωογόνον, ἐβλά-
στησε μίαν αὐγὴν τῆς ἀνοίξεως, πλανηθεὶς εἰς τῆς νυκτὸς τὴν δρό-
σον· κατόπιν ὅμως, ἐπῆλθεν ἡμέρα, καὶ θερμὸς ἥλιος ἀπορρόφησας πᾶ-
σαν ἱκμάδα του, τὸ ἐμάρανε, τὸ κατέβαλε, τὸ διέφθειρεν! . . .

« Ἡ εἶναι ἀπάτη, λέγεις παρακιτιῶν, ἢ τὸ ἀνθρώπινον γένος οὐ-
δεμίαν ἔκαμε πρόοδον κατὰ βάσιν, ἐκτὸς τοῦ κατ' ἐπίδειξιν πο-

λιτισμοῦ, ὅστις ἀφομοιοῦται μὲ τοῦ πιθήκου τὰ σκιρτήματα, καὶ τὰ ἐκλαμβάνόμενα παρ' ἡμῶν μειδιάματα χαρᾶς, ἐνῶ ἐκεῖνος ἀγανακτῶν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του, μυρμυρίζει φθόγγους τινὰς ἀκαταλόπτους καὶ δεικνύει τοὺς ὀξεῖς ὀδόντας του πρὸς τὸν κύριον, ὅστις τὸν κρατεῖ μετεμφιεσμένον, ἀλυσσόδετον, καὶ ὅτε μὲν διὰ τῆς μάστιγος καὶ ἄλλοτε διὰ θωπευμάτων, βιάζει αὐτὸν νὰ χορεύῃ, νὰ πηδᾷ, προσφέρων αὐτῷ συνάμα ὀλίγους καρπούς, πρὸς τοὺς ὁποίους πλανᾶται ἡ λαίμαρχος φύσις του.

Ὅποια! πικρά συνείδησις τῆς ἀνθρωπίνου ἀφομοιώσεως ἐν τῷ ἐξευτελισμῷ αὐτῆς, καὶ ἐντούτοις μένει ὡς ὁ πίθηκος, τοῦ ὁποίου μόνη ἐκδίκησις εἶναι, ὅσάκις ὑπερχειλίσῃ τὸ μειδιάμα, δηλαδή ὁ θυμὸς του, νὰ δίδῃ πρὸς τὴν κύριόν του ἐν ῥάπισμα διὰ τῆς μικρᾶς του χειρὸς, καὶ ν' ἀποσπᾷ αἰφνιδίως ἓνα βόστρυχον τῆς κόμης του. Ἀλλὰ τότε εἶναι, ὅτε ἐπέρχονται αἱ θωπείαι, αἱ προσφοραὶ, τὰ δωρήματα (ἂν δὲν γίνῃ χρῆσις τῆς μάστιγος), τὰ ὅποια ἀποδεχόμενα ἐπισφραγίζουσι βαρυτέραν καὶ αἰωνίαν τὴν αἰχμαλωσίαν του, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται τότε, ὅταν κορεσθεῖς εἰς τὰ τόσα δωρήματα καὶ ἀποφαγὼν τὸν καρπὸν του, ἐνῶ νομίζει εἰσέτι, ὅτι ἡ ἐγγίζουσα αὐτὸν χεὶρ τὸν θωπεύει, αἰφνης εὐρίσκεται ἀλυσσόδετος, καὶ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του συρίζει ἡ μάστιξ, ἡ τιμωροῦσα τὰς αὐθάδεις παρεκτροπὰς του.

Συμπεραίνων δὲ τότε λέγεις.

« Τοιοῦτος ὁ ἄνθρωπος ὡς ὑπάρχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δύνασαι νὰ μοι εἴπῃς, ὅτι ἐπολιτίσθῃ, διότι φορεῖ μεταξωτὰ, καὶ εὐδαιμονεῖ, διότι πίνει καφὲ καὶ τρώγει ἐπὶ τραπέζῃς, καὶ οὐχὶ χαμαί;

Ποτὲ, μὰ ποτὲ! οὔτε ἡ ἡμετέρα ἀτάραχος καὶ ἐργατικὴ κοινωνία δὲν θέλει μὲ πείσει, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν, οἱ διεσπαρμένοι καὶ καταδιωκόμενοι, εὐλογοῦσι τὴν πολιτισμὸν τοῦτον εἰς τὸν θνήσκοντα ἡρωϊσμόν των ἐν τῷ μέσῳ τῶν μιαρῶν χειρῶν τῆς πολυτελείας καὶ τῆς διαφθορᾶς.

Ὡ φίλε! ὁπόταν ἡ μυστηριώδης, ἡ ἱερὰ ἐκείνη φωνὴ τὴν ὁποίαν τοσάκις καὶ σὺ ἠσθάνθης νὰ φεύγῃ τῆς καρδίας σου εἰς ἓνα ὑποτρέμοντα παλμὸν, εἰς ἓνα στεναγμὸν θερμὸν, ὅσάκις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ αἰσθμαῖνον στήθος μου, καὶ βλέπω μετὰ θλίψεως τὸν νωθρὸν τῆς κοινωνίας ἄνθρωπον ἀναισθητῶς νὰ πιθηκίζῃ, διὰ νὰ ἐνδύεται ὅ,τι αἱ χεῖρες του ὑφαίνουσι, καὶ νὰ τρώγῃ ὀλίγους καρπούς τοὺς ὁποίους ἡ εὐεργετικὴ φύσις γεννᾷ. Ὡ! τότε, τότε τὸ θερμὸν αἷμά μου παγώνει εἰς τὴν ζωηρὰν κυκλοφορίαν του, καὶ συνθλίβομαι ἐν ἑμαυτῷ, καὶ δάκνω τὰ ὠχρὰ ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως χεῖλη μου, διότι ὀλίγοι βλέπω νὰ αἰσθάνωνται ὅ,τι αἰσθανόμεθα, οἱ δὲ πολλοὶ ὑφόνουν τοὺς ὤμους των, ἂν θελήσῃς νὰ τοῖς διαβιβάσῃς ἓνα σου λογισμὸν, καὶ διαμαρτυρούμενοι δῆθεν κατὰ τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου, σοὶ μειδιῶσιν ἀθωότατα, χωρὶς νὰ ὑποπτεύωνται, ὅτι ἡ ἀθωότης αὕτη ἀπώλυται μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς, εἰς ἣν δὲν ἐρυθριῶμεν πλέον.

Αἰ! ἀφοῦ λοιπὸν οὕτως ἔχει, σοὶ ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ, μὴ ζητῆς καὶ σὺ ὡς ἄλλος Ἄτλας ἐπὶ τῶν ἀδιασίστων ὤμων του, νὰ φέρῃς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, διότι μόνη ἡ ἰδέα καὶ ἰδοὺ κατέβαλεν ἀπὸ τίνος τὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις σου, καὶ θρόμβοι ψυχροῦ ἰδρωτός διακροσούντες τὸ ἀγνὸν μέτωπόν σου, προδίδουσι μαρτυροῦντος πυρετόν· πλὴν δὲν εἶναι ἡ ἐποχή, καθ' ἣν τιμῶνται οἱ μάρτυρες! Γέλα λοιπὸν, ἃς γελάσωμεν καὶ ἡμεῖς, φίλε, ἀθώοτατα· ἃς περιβληθῶμεν τῆς διαφθορᾶς τὴν πορφύραν καταπνήγοντες καὶ τὸν τελευταῖον κόκκον τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἀρετῆς, ἀφοῦ ἡ ἀρετὴ ἀνενδότως πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ· ἃς στήσωμεν τὸν χορὸν περὶ τὸν μικρὸν νεκρὸν, καὶ ἐν τρυφαῖς καὶ κρεπάλαις, ἃς αὐτοχειριασθῶμεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῆς με' ἄσματα παράφορα· ἐνῷ τὸ ἡμίσεστον βλέμμα μας, θέλει ὑγραίνειν ἐν δάκρυ θλίψεως καὶ ἐπὶ τῶν ἀποπνεόντων χειλῶν μας θέλει πλανᾶται τῆς συνειδήσεως τὸ μικρὸν μευδίαμα.

Τίς οἶδεν, ἂν τὸ θανάτου τὸ ρίγος δὲν ἀνασείσῃ τὸν δεδοκιμασμένον λέοντα, καὶ ἡ ἀνεμόφερτος χαίτη του δὲν ἀνατεινᾷ τὸν κοινωρτὸν τῆς διαφθορᾶς, τὴν ὁποίαν ἐν μόνον ἀστράπτων βλέμμα του ἡδύνατο ν' ἀποτεφρώσῃ καὶ ὁ καταφαινὼν τὴν ἀγανάκτησιν βρυχηθὼς ν' ἀποδιώξῃ μακράν

Μὴ λοιπὸν μελαγχολῇς, φιλόσοφέ μου, μὴ πάλιν τοσοῦτον ἐγῴστης ἀναμιγνύης τὰ ἴδια ἐν τοῖς κοινοῖς, καὶ ζητῆς τὴν ἐκ θεμελίων παγκόσμιον ἀνὰμόρφωσιν, καὶ νομίζεις, ὅτι ὁ κόσμος ὅλος πάσχει, καὶ οἱ ἄγγελοι θλίβονται, διότι σὺ πάσχεις καὶ θλίβεσαι Δὲν εἶσαι μόνος, ὅστις ὑπὸ τὸ προῖσμα τῶν ἰδίων λογισμῶν διορᾷ τοῦ κόσμου τὸ σύμπλεγμα. Οὐχ ἦτον ὅμως ὁ ἄνθρωπος, τὸ ἄτομον, πίπτει εἰς πρώτην, δευτέραν μέχρι καὶ δεκάτης γενεᾶς, καὶ ἡ δεκάτη πρώτη ἀνίσταται στεφανωμένη, οὐχὶ βεβαίως τῆς πρωτοπλάστου. τὰ ῥόδα, ἀλλ' ἐκεῖνα ὅσα ἐβλάστησαν τὰ κοιμητήρια τῶν μαρτύρων τῆς καὶ ἐράντισεν τὸ αἶμα αὐτῶν. . . .

Δὲν ἀρνοῦμαι μίαν ἀλήθειαν, διότι τότε ἤθελα ἀρνηθῇ ἐμαυτόν· μίαν ἀλήθειαν, ὅτι ψεῦδος ὁ κόσμος οὗτος, ψεῦδος, μὰ τὸν Θεόν! καὶ ὁ κοινωνικὸς βίος καθίσταται βάρος, αἰσθανόμεθα τὴν θλίψιν ἐντὸς αὐτοῦ, ἡ καρδιά μας ζητεῖ νὰ ἀναπνεύσῃ τὴν καθαρὰν, τὴν ἐλεύθερον ἀτμοσφαῖραν, καὶ τρέχομεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, τρέχομεν, ὅταν δυνάμεθα νὰ χαρῶμεν ὑπὸ τὸν ἀνοικτὸν οὐρανὸν, καὶ λυπούμεθα, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ γευθῶμεν ἐπὶ πολὺ τὴν φυσικὴν ταύτην ἐλευθερίαν καὶ ἐπιστρέφομεν κατηρεῖς, περίλυποι, ὡς ὁ κατὰδικος ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἐδόθη ὀλιγώροισι ἄδεια νὰ ἀναπνεύσῃ.

Καὶ τίς δὲν σκιρτᾷ δὲν ζωογονεῖται εἰς τὴν θεάν χλοερᾶς πεδιάδος, δὲν μαγεύεται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἀθώας ἐν τῇ ἐξοχῇ φύσεως, ὅταν ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐνὸς πλατάνου, μιᾶς ἰτέας, καθήμενος ἐπὶ τάπητος χλόης ὁ νοῦς καὶ τὸ βλέμμα του ἀκολουθοῦσι τοὺς ἐλαγμούς τοῦ φεύγοντος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ῥυακείου;

Σκιρτᾷ, μὰ τὴν μαγείαν! σκιρτᾷ ἡ ψυχὴ, πάλαι ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ σκιρτήματα τῶν ἐριφίων, τῶν ἀμυνῶν τοὺς παλμούς, τὰ ὁποῖα τὸ βλέμμα πάντοτε πρὸ αὐτῶν, τὰ χεῖλη των ἐγγίζουσιν τὴν ἀθῶαν τροφήν των καὶ ἡ ἄλλαλος γλῶσσα των δροσιζεται εἰς τὸ παραρρέον ψυχρὸν ὕδωρ· καὶ ἀναγνωρίζουσιν ἐξ ἐνστίκτου τὴν εὐδαιμονίαν των, καὶ οὐδὲν φθονεῖ τοῦ ἐτέρου τὸ ἐνδυμα, τὴν ἰσχὺν ἢ τὸ κάλλος. Ἐξ ἐμφύτου τιμᾶται τὸ ἀνώτερον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐπεβλήθη, οὐδέποτε ἐπροσπάθησε νὰ διαφθεῖρῃ διὰ νὰ ἄρχῃ· καὶ ἐντούτοις ἄρχει, καὶ τὸ ἀκολουθεῖ ὁλόκληρον ποῖμνιον, καὶ ῥίπτεται ὅπου ἤθελε πέσει ὁ ὁδηγός του, ὅστις ἀγαθὸς ὡς ἐκεῖνο, οὔτε τοὺς ὁδόντας του δεικνύει, οὔτε προτείνει τὰ κέρατά του διὰ νὰ ᾔναι σεβαστός. . . .

Τὴν παρελθοῦσαν, εἰς τὰς στιγμὰς μου ἐκείνας εὐρεθεῖς, καθ' ἃς λογισμοί, ὥσει μυγάρια ποικιλόχροα ἀνεκύκλουν ἐνώπιόν μου καὶ ἀμαυροῦντα τὴν ὄρασιν μὲ ἀπέπνηγον, ἡσθάνθην τὴν βαρυθυμίαν πλήττουσαν τὰ ττήθη μου, καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ διαχυθῶ εἰς τῆς ἐξοχῆς τὴν ἐλεύθερον, ἀτμοσφαῖραν, διότι οὐδέποτε ἄλλοτε μοὶ παρουσιάσθησαν ὀχληρότεροι τῆς κοινωνίας αἱ σχέσεις, καὶ ποτὲ δὲν μοὶ ἐφάνη τοσοῦτον στενόχωρον τὸ πολιτισμένον μου πανταλόνιον, οὐδ' ὅτε κατὰ πρῶτον ἐνεδύθην αὐτό. . . . Μόλις περὶ τὸ μεσονύκτιον κατεκλίνθην, καὶ ἤδη τρίτῃ ἐσήμαινεν ὥρα τῆς πρωῒας καὶ ἐντούτοις ἔμην ἄγρυπνος, διότι φεύγει καὶ ὁ ὕπνος τὰ διάπυρα βλέφαρα, καὶ φοβεῖται νὰ καθήσῃ ἐκεῖ ὅπου τόσα παρίστανται φάσματα. . . . Εἰς μίαν ἰδέαν, ἡγέρθην ἐν βίᾳ καὶ ἤρπασα τὸ πυροβόλον μου, . . . Βεβχίως διὰ νὰ αὐτοχειριασθῶ, ὅχι· διότι δὲν εἶχα φθάσει εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον τῆς σκέψεως ἢ τῆς μανίας, ἀλλ' ὅπως μεταβῶ, εἰς τὸ κυνήγιον, ἴσως εἰς τὴν ἐλεύθερον πεδιάδα διώξω τὰ μυγάρια μου αὐτὰ, τοὺς ὀχληροὺς τῆς νεότητος λογισμούς.

Ὁ συγκάτοικός μου, διότι ἔχω καὶ συγκάτοικον, ὡς ἡξεύρεις, τὸν εὐγενῆ τὴν μορφήν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνον νέον, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισες, ζυμωμένον καὶ τοῦτον εἰς τοῦ βίου τὰς μερίμνας, προικισμένον μὲ ζωηρότητα πολλήν· τὸν ὁποῖον εἶδες νὰ μειδιᾷ, καὶ ἀπορρίπτῃ πολάκις ἐς αὔριον τὰ σπουδαῖα, οὐδέποτε ὅμως ἀπορρίψαντα λόγον τιμῆς, οὐδ' ἀναίσθητον εἰς τῆς πατρίδος τὰ παθήματα.

Ὅπόσαι τοιαῦται φύσεις πλανῶνται ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, διότι δὲν ἔτυχον τῆς ἀγωγῆς ἐκείνης, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀναδείξῃ ἐκάστην ἱκανότητα! . . . Ὁ συγκάτοικός μου, λόγου χάριν, ἡδύνατο νὰ γίνῃ στρατιωτικὸς οὐδέποτε ἀμφιρρέπων εἰς τὴν ἐπίθεσιν, διότι ἔχει χαρακτῆρα ἵπποτικόν· τὸν ὁποῖον ἤδη διαθέττων εἰς αἰσθηματικὰς διαχύσεις, ἐξοδεύει τὸν λόγον τῆς τιμῆς του, εἰς ἀντίτιμον ἐνὸς δακρύου πλανηθέντος εἰς τὴν ἄκραν ὥрайου ὀφθαλμοῦ . . .

(ἀκολουθεῖ).